

ПРИРУЧНИК ЗА РОДИТЕЉЕ

ШТА ЈЕ ДАНАС БИЛО У ШКОЛИ?

ШКОЛА
БЕЗ НАСИЉА

Шта је данас било у школи?

Шта је насиље и насилно понашање

Насиље је грубо понашање, често врло агресивно, траје дуже време, постоји свесна намера да се одређена особа или група повреди, да јој се нанесе психичка, физичка, или материјална штета/бол. Понавља се, има исти садржај, усмерена је на исту особу, групу или објекат. Насилно понашање је викање, ударање, лупање, вређање, протестовање, свађе са свима, а највише са одраслима.

Шта радити у таквим ситуацијама:

1. **Обавезно треба реаговати** (*пре него што се понашања "распламте". Очувати самоконтролу и контролу над ситуацијом. Прихватити да је дете извор насиља и отворено поразговарати са њим*)
2. **Важно је препознати насилно понашање**
3. **Разликовати насилно понашање од агресивног**

Насиље у школској средини је

појава када је један ученик или група ученика **трајно и учестало изложен/а малтретирању** од стране једног или више ученика, који намерно желе да их физички повредe, понизе или изложе другим психолошким и социјалним непријатностима.

Врсте насиља

- **Вербално** - ругање, омаловажавање, вређање, добацивање, исмевање
- **Физичко** - ударање, гурање, рушење, отимање и уништавање ствари
- **Социјално** - оговарање, избегавање, игнорисање, изоловање, ширење лажи и гласина
- **Психичко** - претећи погледи, гримасе, ухођење, изнуђивање, уцењивање
- **Сексуално** - нежељено додиривање, изнуђивање сексуалних услуга, принуда на сексуални чин, подвођење

Шта стручњаци кажу о насиљу

- деца често само опонашају научено понашање
- насиље настаје и одржава се захваљујући неравнотежи моћи међу странама у сукобу
- велики број злостављане деце или не пријављује насилно понашање одраслима или дуго одлаже да то учини

Савети стручњака

- Деци што раније треба развити свест о проблему насиља
- Развијати конструктивно супротстављање насиљу
- Оснаживати децу да се насиљу супротставе заједно

Особине деце "потенцијалних жртви"

- плашљива су, тиха и несигурна
- опрезна су и осетљива
- реагују плачем и повлачењем
- самопоштовање им је ниско
- имају мало пријатеља
- изолована су од друштва
- презаштићена су од родитеља
- физички су слабија (ниска, слабашна, са хендикепом)

Знаци који указују да дете трпи насиље

- дете мења понашање (уморно је, повучено, има несанице, нема апетит, плаче)
- мокри у кревет, има ноћне море
- мења пут до школе и натраг
- вређа, удара, наглих је реакција
- касни у школу и касније излази из школе
- има огреботине и модрице, поцепану одећу

- избегава неке наставне предмете
- заборавно је, смушено, одсутно
- нестају му ствари
- има главобоље, бол у стомаку,
- боји се изненадних звукова, мрака, физичког контакта
- нервозно је, гризе нокте,
- школски успех му слаби
- тражи додатни новац за џепарац

Помозите свом детету када трпи насиље

- **На насиље не одговарајте насиљем!!**
- За почетак.... **Разговарајте са дететом** (озбиљно схватите сваки проблем, верујте свом детету, разуверите своје дете, не критикујте, саслушајте дете, не згражавајте се, не кривите дете, саосећајте са дететом, не саветујте да игнорише насиље, не обећавајте да ће одмах бити боље, не подстичите освету насиљем)
- **Обавезно и увек питајте дете шта оно мисли** (договорите се о могућим акцијама)
- **Сарађујте са школом!!!**

Шта не треба да радите

- Немојте да сами решавате конфликт и ступате у контакт са дететом које врши насиље и његовим родитељима, са њима прво разговарају надлежни у школи
- Немојте да "улетите" у школу и тражите да престане насилно понашање - то се неће догодити одмах
- Ако се насилно понашање настави, захтевајте састанак са родитељима и дететом у присуству наставника

Како ће дете постати отпорније на насиље

- Мора бити сигурно
- Оснажите дете да пријави насилно понашање
- Проширите круг дететових пријатеља у школи и ван ње
- Откријте нове таленте свог детета (спорт, музика, игра, језици..)

- Учите дете да савлада стидљивост
- Не кривите дете (Да си паметнији....)
- Савладајте себе, разговарајте хладне главе
- Омогућите детету да се осећа важним
- Научите дете да препозна ситуацију у којима је неравнотежа моћи на његову штету

Знаци који говоре да се ваше дете понаша насилно у школи

- наглих је реакција;
- имају жељу за владањем, за моћи и контролом туђег понашања
- показују непријатељство према околини
- имају мањак саосећања
- теже за остваривњем користи (материјалне)

- имају позитивно, чак “високо” мишљење о себи
- арогантна су
- у такмичењу су хвалисави победници, а лоши губитници
- просечно или испод просека су омиљена међу вршњацима
- физички су јача, снажнија, крупнија

Зашто се деца насилно понашају

- не знају да је такво понашање лоше
- имитирају браћу, сестре или људе којима се диве
- не знају боље начине комуницирања с вршњацима
- пријатељи их подстичу на насиље
- пролазе кроз тежак период и то показују кроз агресивност

Фактори ризика за насиље код деце

- Породично окружење
- Утицај вршњака
- Утицај медија
- Карактеристике друштва

Помозите свом детету када се понаша насилно

- Схватите ситуацију озбиљно!
- Разговарајте са дететом!
(Шта другу децу чини несрећном, учите га да поправи штету - реституција, посредујте у сукобу, помозите му да тражи решење, научите га да се извини)
- Мере које предузимате треба да буду **ненасилне и делотворне**, да одговарају **озбиљности дела и узрасту** детета.

Шта не треба да радите

- Немојте **физички кажњавати** децу, то је порука да је насиље одговор јачег
- Немојте **посрамљивати** (Срам те било...,) дете и **ускраћивати му емоције** (Не волим те више! Бежи од мене!)

Како ће се ваше дете уздржати од насилног понашања

- Омогућите вашем детету да "чини добро"
- Научите дете да верује у себе
- Нека дете схвати како његови/њени поступци утичу на друге
- Похвалите ваше дете
- Помозите вашем детету да успостави и негује пријатељства

- Будите у току и пратите шта ваше дете ради (Проводите време са дететом!)
- Пронађите заједничку забаву у играма без насиља
- Сарађујте са школом!
- Насиље је озбиљан проблем, не можете га решити сами!

Не ћутите о насиљу!

Посматрачи или ћутљива већина (карактеристике)

- љутња и осећај беспомоћности јер не знају шта да предузму
- осећај кривице због тога што не реагују
- страх од одређених места где се догађају ситуације насиља, где се налазе они који се насилно понашају, збуњеност, несигурност

Зашто посматрачи не реагују

- Плаше се да ће бити повређени или да ће бити нова мета насиља
- Плаше се да ће направити нешто што ће погоршати ситуацију
- Не верују одраслима, сматрају да недовољно и неадекватно реагују на насиље
- Немају саосећања

Охрабрите дете да изађе из улоге посматрача

- Помозите детету да развије поверење у своју процену ситуације
- Охрабрите дете да нешто предузме...
- Објасните му да треба да тражи савезнике
- Научите га да прави разлику између тужакања и поверавања
- Научите га да помогне оном ко трпи насиље
- Јасно реците детету да не навија за "насилника"

Најважнија улога родитеља и свих одраслих у смањењу насиља је

ПРЕВЕНЦИЈА!

РОДИТЕЉ КОЈИ ДИСЦИПЛИНУЈЕ
ДЕТЕ

ВИКАЊЕМ ИЛИ УДАРАЊЕМ УЧИ
ДЕТЕ

ТАКВОМ РЕАГОВАЊУ ПРЕМА
ДРУГИМА!

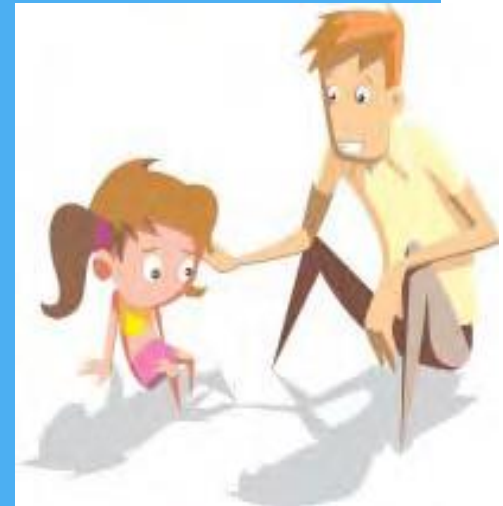
Васпитни стилови родителџа

- Ауторитарни стил
- Попустљиви и брижни стил
- Попустљиви и незаинтересовани стил
- Брижни и захтевни стил

Предлози за успешно родителство

- Сваки дан похвалите све што је добро урађено
- Будите реални
- Питајте дете како се осећа
- Останите мирни у љутњи
- Избегавајте понижавање или исмевање детета

- Научите да се извините детету
- Пружите детету могућност избора
- Постављајте детету питања која му помажу да самостално реши проблем
- Читајте заједно са својом децом
- Подржите идеју помагања другима у невољи

Извини што сам био груб.
Можеш ли да ми опростиш?

Шта школе треба да учине на смањењу насиља

- стварање сарадничке и добронамерне атмосфере међу децом, у којој се насиље не толерише
- стварање услова за учење и развијање добрих "животних вештина" за сву децу
- успостављање одељењских/школских правила
- стварање услова за поштовање донетих правила

- Примена конструктивних поступака када се правила не поштују (реституција, медијација, вођени дијалог..)
- Сарадња наставника, родитеља, стручњака и локалне заједнице, формирањем мрежа заштите од насилног понашања
- Осигурање физичке безбедности деце
- Формирање вршњачких тимова којима се деца/млади оснажују за савезништво у супростављању насиљу

"Животне вештине"

- Свест о себи - знати своје добре стране, препознати осећања
- Разумевање других - емпатија
- Разумевање сопствене природе
- Доношење одговорних одлука
- Грађење здравих односа - рећи НЕ негативним притисцима других (нарочито вршњака) и радити на конструктивном решавању конфликта

УНУТРАШЊА ЗАШТИТНА МРЕЖА

СПОЉАШЊА ЗАШТИТНА МРЕЖА

ДА ДЕЦУ НЕ БОЛИ КАДА СУ У ШКОЛИ!